

## Fonty Hieronimus i ich znaczenie dla historyków książki i literatury staropolskiej

W dniach 26–28 listopada we Wrocławiu odbędzie się konferencja naukowa pod hasłem *Od Kasprowa Elyana do cyberprzestrzeni*. Zważywszy uniwersytecki i ogólnopolski charakter konferencji, a także obecność księgoznawców, badaczy historii książki i języka, powstaje idealne miejsce dla przedstawienia dokonania doktorantki **Annę Wieluńską** z warszawskiej ASP, pracy zrealizowanej pod kierunkiem prof. Lecha Majewskiego [1]. Zaprojektowana przez Wieluńską w pełni użytkowa rodzina postscriptowych fontów komputerowych zawiera znaki staropolskiej pisowni niezbędne w pracach filologicznych oraz bibliografiach i katalogach rękopisów i starodruków. Glify staropolskich liter z diakrytykami, abrewiatur, ligatur i liter alternatywnych, są opracowane graficznie w sposób zachowujący ład typograficzny składanego tekstu. Odmiany główne obejmują pełny repertuar znaków Unicode (łacinka, cyrylica, greka i hebrajski), a także znaki międzynarodowego alfabetu fonetycznego IPA oraz włączając standard MUFI, czyli znaki pisma używanego w średniowiecznych rękopisach.

Pracy graficznej towarzyszy napisany przez jej autorkę obszerny wolumin pt. *Day ut ia pobrusa a ti poziwai*, zawierający wzornik zaprojektowanych znaków, poprzedzony ciekawie napisaną historią powstawania polskiej ortografii oraz analizą liter i znaków diakrytycznych używanych w najdawniejszych czasach i w praktykach wydawniczych drukarzy doby starodruków. Książka o nietuzinkowej szacie typograficznej, przez Wieluńską określona jako popularnonaukowa, wyposażona jest w bibliografię i indeks osobowy oraz przypisy bibliograficzne i komentarzowe [2].

Od dłuższego czasu śledzone są wysiłki projektantów fontów zawierających staropolskie

znaki. Głównie graficzki Dominiki Niki Langosz i jej fontu o kroju szwabachy przygotowanego do składania odpowiednich fragmentów katalogów Biblioteki Narodowej (2006) oraz KochanowskiNew (2015–2016) do składu tekstów PAN-owskich wydań dzieł Kochanowskiego, zaprojektowanego graficznie przez Monikę Marek-Łucką i Dominikę Langosz. Prace nad tymi pismami inicjowali: dr Barbara Dzierżanowska (BN) i dr hab. Bogdan Hojdis (UAM) [3]. Rozległym polem doświadczeń było projektowanie graficzne i techniczne przez Annę Wieluńską rodziny kroju Lazarus opartego na kształtach pism i repertuarze znaków XVI-wiecznej Drukarni Łazarzowej [4] oraz wieloletnie wysiłki specjalisty lingwistyki informatycznej i przetwarzania tekstów prof. Janusza Bienia [5] związanego m.in. ze środowiskiem użytkowników systemu TeX.

**Z przekonaniem polecam projekt Hieronimus upatrując szansę rozwiązania dotychczasowych problemów ze składem prac badaczy dziejów staropolskich.** Fonty Hieronimus stanowią dzieło graficzne dotąd w kraju niespotykane. Mając na względzie znaczenie i walory użytkowe tych fontów, autorka przedstawia swoją pracę w środowisku naukowym najbardziej zainteresowanym korzystaniem z tego kompleksowego opracowania graficznego i programatorskiego. Z powodu konfliktu kalendarzowego następuje to przed obroną i werdyktem gremium oceniającego dysertację doktorską w ASP.

Anna Wieluńska jest m.in. współautorką kilku innych krojów pisma (Brygada 1916, Gangrena, Kolumbia, Koszyki, Makkabi, Półtawski Nowy, Renesans) [6]. Prowadzi pracownię projektowania krojów pisma i wspólnie z Aleksandrą Kot pracownię typografii na Wydziale Grafiki ASP w Warszawie.

ANDRZEJ TOMASZEWSKI

[1] Obrona pracy doktorskiej odbędzie się w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, 8 grudnia 2025 roku.

[2] A. Wieluńska, *Day ut ia pobrusa a ti poziwai, albo krótka rozprawa o języku polskim, typografii i drukarstwie, z dziejów dawnych i nowych ku pożytkowi badaczy i ciekawych rzeczy pisma zebrana*. Warszawa 2025, Akademia Sztuk Pięknych, ss. 400.

[3] Zob.: B. Hojdis, A. Cankudis, *Cyfrowe edycje literackie i naukowe jako element cyfrowej humanistyki*. „Sztuka Edycji” 2020; B. Hojdis, *Założenia krytycznych edycji tekstów literackich a ich realizacja w postaci cyfrowej*. „Roczniki Humanistyczne” 2024.

[4] A. Wieluńska, *Digitalizacja charakteru ukośnego Jana Januszowskiego – studium procesu*. „Acta Poligraphica” 2018.

[5] Zob.: J. S. Bień, *Standard Unicode i dawne teksty polskie*. „Acta Poligraphica” 2019; tenże: *Repertuar znaków pisma nr 1 pierwszej drukarni Unglera (1510–1516) na podstawie Polonia Typographica*. „Acta Poligraphica” 2021; tenże: *Identifying glyphs in some 16th century fonts: Hochfeder’s font no. 2, a case study*. „TUGboat” 2024 [<https://tug.org/TUGboat/>].

[6] Typoteka, indeks krojów pisma [<https://typoteka.pl/pl/search?text=Wieluńska>].